

pren la paraula!

comunicació audiovisual

III CONCURS DE BONES PRÀCTIQUES TIC DEL CEB

Modalitat Individual

Docent: Joan Fontdeglòria Solà

NIF: 38832353G

Centre: Institut Príncep de Girona

Codi de centre: 08033894

Nivell educatiu al qual s'adreça: 4t d'ESO

SUMARI

1. Objectius principals	2
2. Continguts treballats	3
3. Aspectes competencials	4
4. Descripció del projecte, temporització i avaluació	5
4.1. EXPERIÈNCIA 1: Vídeo-DOC	5
4.2. EXPERIÈNCIA 2: Expressa't	6
4.3. EXPERIÈNCIA 3: PdGRàdio	8
5. Recursos i equipament necessaris	10
6. Enllaços en línia	11
7. Participació de l'alumnat	12

I. Objectius principals

-Aprendre a comunicar-se, a col·laborar amb els altres i a participar en la vida pública a través dels recursos personals i digitals alhora.

-Perdre la por a expressar-se en públic utilitzant les eines digitals que faciliten i milloren la comunicació amb els altres.

-Millorar la comunicació verbal en llengua catalana amb correcció lingüística i l'expressivitat corporal: gestos, postures, actituds, estats d'ànim i accions que també intervenen en la comunicació amb els altres.

-Utilitzar recursos de recerca, obtenció i tractament de la informació a partir de l'observació i la comunicació directa i de fonts escrites, gràfiques i audiovisuals digitals per millorar qualsevol acte comunicatiu.

-Aprendre a gestionar tecnològicament la informació i a transmetre-la digitalment a través d'Internet i dels recursos gratuïts que avui dia ofereix: softwares on-line vídeo i àudio; llenguatge de marcatge d'hipertext HTML, vincles dinàmics d'un espai web, etc.)

2. Continguts treballats

El projecte **Pren la paraula! Comunicació Audiovisual** forma part de l'oferta educativa del departament de Llengua Catalana i Literatura del centre. Es realitza a través de **tres experiències didàctiques** diferenciades però complementàries que han d'elaborar en grups reduïts o per parelles durant els tres trimestres d'un curs acadèmic i una hora lectiva a la setmana. El continguts de les tres experiències didàctiques que formen el projecte són:

- a) Edició d'un vídeo documental, **EXPERIÈNCIA 1: Vídeo-DOC**
- b) Realització d'una exposició oral, **EXPERIÈNCIA 2: Expressa't!**
- c) Enregistrament d'un programa de ràdio, **EXPERIÈNCIA 3: PdGRàdio**

En tots tres casos es posa en joc l'ús de la llengua oral a partir de recursos audiovisuals i, en l'ordre assignat (Experiència 1, 2 i 3), l'aprenentatge lingüístic va essent més profund de manera gradual a mesura que el projecte va avançant: primer, en l'experiència 1 Vídeo-DOC, la llengua oral hi apareix només com a suport de l'edició del documental a través de WeVideo en forma de veu en-off; segon, en l'experiència 2 Expressa't, l'oralitat és protagonista juntament amb la gestualitat i compta amb el suport audiovisual de Documenta; i tercer, en l'experiència 3 PdGRàdio, la veu dels alumnes es converteix en l'autèntica protagonista i el suport audiovisual Audacity serveix per enregistrar-la una vegada i una altra, escoltar-la, valorar-la i arribar a la millor de les capacitats orals possibles de cadascun dels alumnes. En definitiva, es treballa la capacitat expressiva (l'oralitat) a través de l'eina adequada (les TIC i els recursos audiovisuals gratuïts que ofereix), i l'aprenentatge és competencial i col·laboratiu alhora.

pren la paraula!

comunicació audiovisual

3. Aspectes competencials treballats

-Competència comunicativa lingüística i audiovisual (capacitació per comunicar el propi pensament i el coneixement).

-Competència cultural i artística (desenvolupament del sentit estètic).

-Competència digital i del tractament de la informació (gestió de fonts digitals).

-Competència matemàtica (interpretació i presentació d'informació a partir de taules, gràfics i quadres estadístics).

-Competència d'aprendre a aprendre (desenvolupament d'estratègies en la resolució de problemes i capacitat de previsió i adaptació als canvis).

-Competència d'autonomia i d'iniciativa personal (capacitació per a la presa de decisions a partir de la reflexió, per a la reflexió sobre l'acció i per fer propostes de millora).

-Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic (coneixement de l'entorn i interacció entre l'entorn i l'activitat).

-Competència social i ciutadana (valoració i exercici del diàleg, l'empatia, la cooperació i el treball col·laboratiu com a mitjans per a la construcció de la societat).

4. Descripció del projecte, temporització i avaluació

Les tres experiències didàctiques que configuren el projecte les materialitzen durant un curs acadèmic tres grups d'alumnes de 4t d'ESO que han triat realitzar el projecte (com a matèria alternativa a Religió), en una hora lectiva fixa a la setmana amb cada grup que serveix de guia i el posterior seguiment en diferents sessions convingudes entre cada grup de treball i el professor al centre. Això no obstant, requereix de la dedicació personal de cada grup de treball pel seu compte a casa, al centre, al carrer, etc.

L'experiència didàctica compta amb un espai propi que serveix de presentació i de guia per als alumnes: <http://www.princepdegirona.mydocumenta.com>.

Vegeu, a continuació, la descripció de les tres experiències didàctiques que el configuren i la temporització i avaluació de l'alumnat en cada cas:

4.1. EXPERIÈNCIA I: Vídeo-DOC

L'objectiu d'aquesta experiència és realitzar un vídeo documental d'un tema d'actualitat ben curiós o la vida d'un personatge admirable. A partir d'aquí, la concreció l'han de fer els mateixos alumnes, que treballen en grups de 3 o 4 alumnes tutoritzats i orientats pel professor en l'hora setmanal assignada. El recurs on-line triat per realitzar-la ha estat l'editor **WeVideo** (<http://www.wevideo.com/?marketplaceId=16409042&languageId=2>) una plataforma on-line que permet editar de manera col·laborativa a partir de recursos similars als dels mitjans professionals. Per garantir l'ús oral de la llengua, l'experiència inclou l'obligatorietat d'incloure la veu en off de tots els alumnes de cada grup. Per poder compartir els vídeos, els pengem a **YouTube** (<http://www.youtube.com/?gl=ES&hl=es>), el més famós espai web que serveix justament per compartir vídeos. Els alumnes aprenen de passada les altres possibilitats que com a usuaris els ofereix aquest portal a banda de l'habitual recerca d'imatges: entre d'altres, aprenen a incrustar el vídeo en forma de pantalla a qualsevol espai web, a retocar-los, a configurar i gestionar el seu propi canal, a compartir-lo o seguir-ne d'altres, etc.

Temporització

En les 3 primeres sessions:

- Reben la informació dels continguts de l'experiència.
- Es formen els grups (de la mà del professor per aconseguir que siguin ben diversos, que treballin amb qui no acosumen).
- Cada grup consensua la tria del tema (entre ells i amb el professor).
- Concreció del tema en un guió previ en què han de descriure el procés de recerca, les tasques de cadascú i el storyboard del seu vídeo.

En les 7 següents sessions:

- Aprenen a utilitzar el WeVideo tutoritzats pel professor.
- Posen en marxa la recerca de recursos i l'edició concreta del vídeo a classe.
- El retoquen i milloren en hores extres tant al centre amb el professor com a casa amb els companys.

En les 2 últimes sessions:

- Presentació i visualització del vídeo resultant de cada grup.

-Coavaluació dels vídeos: al final de cada vídeo es consensua una nota per a cada Vídeo-DOC resultant a partir d'un diàleg obert entre tots els alumnes del grup-classe i el professor. La coavaluació té en compte:

- a) Apartat tècnic: quins recursos i com s'han utilitzat les possibilitats tècniques que l'editor ofereix, la qualitat de les imatges, la seva durada, i la qualitat de l'edició tant de les imatges com de la veu en off.
- b) Apartat lingüístic: la correcció lingüística en llengua catalana oral, l'entonació, el to de veu i l'articulació dels sons.

Finalment, els vídeos destacats pels mateixos alumnes s'acaben penjant i compartint a l'espai d'Internet que recull els documents audiovisuals del centre, **PríncepTV** (<http://princeptv.blogspot.com.es/>), un simple bloc creat aprofitant l'avinentsa d'aquesta experiència educativa que els recopila en forma de pantalles incrustades. PríncepTV ha estat promocionat al centre en forma de cartells publicitaris [VEGEU a continuació la imatge] i es pot trobar de manera permanent des de dos bànners: un a la pàgina **web del centre** (<http://iespgirona.xtec.cat/>) i un altre al marge dret de la revista del centre **Fòrum Digital** (<http://revistaforumpdg.blogspot.com.es/>) a sota del bànder d'aquesta experiència didàctica.

D'aquesta manera hem aconseguit que formi part del dia a dia del centre i que sigui una de les nostres eines de comunicació més visitades i compartides.

Vídeos triats i penjats a PríncepTV

Curs 2011/12: <http://princeptv.blogspot.com.es/2012/06/comunicacio-4t-deso-projecte-video-doc.html>

Curs 2012/13: <http://princeptv.blogspot.com.es/2012/12/projecte-video-doc-201213.html>

4.2. EXPERIÈNCIA 2: Expressa't

L'objectiu d'aquesta segona experiència és realitzar una exposició oral de divulgació d'un tema triat pels mateixos alumnes i proper a la seva realitat. La concreció l'han de fer els mateixos alumnes, que aquesta vegada treballen per parelles per aconseguir dinamitzar el procés i la participació activa. El recurs on-line triat per dur-lo a terme ha estat la plataforma

Documenta (<http://www.mydocumenta.com/web/?q=node/75&language=ca>), que en el segon curs de vida d'aquest projecte ens ha ofert els seus serveis gratuïtament per haver guanyat el 1r premi en la modalitat de centre del II Bona pràctica TIC. És un espai que permet crear, publicar i compartir projectes multimèdia. En aquest cas, la plataforma serveix de suport per dur a terme l'exposició oral final, ja que ofereix la possibilitat de canviar la forma de presentar els continguts de les presentacions d'una manera fàcil, dinàmica i creativa. En aquest cas, la llengua oral aprofita l'eina Documenta i els recursos creatius que proporciona per dinamitzar-ne l'aprenentatge. A més, a Documenta hi tenim l'espai propi de la matèria (<http://www.princepdegirona.mydocumenta.com>).

Temporització

En les 2 primeres sessions:

- Reben la informació dels continguts de l'experiència i dels procediments que hi hauran de posar en pràctica.
- Es formen les parelles (el professor procura que els alumnes treballin colze a colze amb companys diferents als del projecte Vídeo-DOC).
- Cada parella consensua la tria del tema (entre ells i amb el professor) que en aquest cas és un tema genèric de divulgació proper a les inquietuds de l'alumnat.
- Concreció del tema en un guió previ en què han de descriure el procés de recerca.

En les 3 següents sessions:

-Posen en pràctica l'expressió corporal i verbal a partir de 2 exercicis d'improvisació proposats que el mateix professor enregistra a classe:

- 1) Sessió 1: per parelles, l'alumne A es defineix a l'alumne B durant 5 minuts explicant-li els trets característics de la seva personalitat. Els alumnes B només escolten i acaben sortint davant del grup classe a definir la seva personalitat com si fossin A.
- 2) Sessió 2: per parelles, han de triar una notícia de la portada d'**EI Periòdic.cat** (<http://www.elperiodico.cat/ca/>) i preparar una breu exposició de la notícia a la resta del grup classe en 10 minuts. La condició han de participar tots dos alternativament.

-Sessió 3: Visualització per part de tot el grup classe dels 2 exercicis enregistrats per tal de constatar quines són les virtuts i els defectes de les seves exposicions, tot tenint en compte:

- a) L'expressió corporal: gestos, mirades, postures i moviments.
- b) L'expressió verbal: velocitat, volum, articulació i correcció lingüística.

En les 5 següents sessions:

- Aprenen a utilitzar la plataforma Documenta tutoritzats pel professor.
- Posen en marxa la recerca de textos, vídeos i àudios que formaran part de la seva presentació i que hauran d'incorporar a Documenta.
- Creen el seu espai web compartit i el dissenyen.
- El retoquen i milloren en hores extres tant al centre amb el professor com a casa amb els companys.

En les 2 últimes sessions:

- Presentació de les exposicions orals que ha preparat cada parella.

-**Coavaluació** de les presentacions: al final de cada exposició es consensua una nota a partir d'un diàleg obert entre tots els alumnes del grup-classe i el professor. La coavaluació té en compte els paràmetres avaluats en la improvisació pràctica (l'expressió corporal: gestos, mirades, postures i moviments; i l'expressió verbal: velocitat, volum, articulació i correcció lingüística).

Convé anotar que el projecte Expressa't els ajuda a posar en pràctica el Projecte de Recerca que realitzaran a final de curs i el Treball de Recerca que molts d'ells hauran de dur a terme al Batxillerat: serveix per perdre la por a parlar en públic i per aprendre a expressar-se amb el cos, al veu i les eines TIC que tenen al seu abast.

Treballs amb Documenta triats i penjats a PríncepTV

Curs 2012/13: <http://princeptv.blogspot.com.es/2013/04/pren-la-paraula-lexposicio-oral-201213.html>

4. 3. PROJECTE 3: PdGRàdio

L'objectiu de la tercera i última experiència és realitzar un programa de ràdio d'una de les següents temàtiques: magazín, noticiari, de cultura, d'esports o de música. La concreció l'han de fer els mateixos alumnes, que treballen el projecte en grups de 3 o 4 alumnes. El recurs on-line triat per enregistrar el document sonor és el programa d'edició d'àudio d'accés lliure **Audacity** (<http://www.softcatala.org/wiki/Rebot:Audacity>) que hem instal·lat a la sala d'ordinadors del centre i que els alumnes es poden descarregar gratuïtament des de **Softcatalà** (<http://www.softcatala.org/>), l'associació catalana sense ànim de lucre que fomenta la presència i l'ús del català en qualsevol dels àmbits de les TIC facilitant l'accés a software lliure de qualitat i en català.

El programa Audacity ha estat triat perquè permet enregistrar àudio en directe, editar fitxers d'àudio en diferents formats i tallar, copiar, dividir o barrejar sons, entre d'altres. També és una eina fàcil d'utilitzar, amb prestacions similars a les d'editors professionals. Per poder compartir els àudios, els pengem a **Goear** (<http://www.goear.com/>) una plataforma on-line que permet pujar documents sonors i compartir-los incrustant un reproductor en qualsevol espai web.

Temporització

En les 2 primeres sessions:

- Reben la informació dels continguts de l'experiència, dels procediments que hi hauran de posar en pràctica i alguns exemples de programes de ràdio reals.
- Es formen grups de 3 o 4 alumnes (el professor procura que siguin diferents als dels dos anteriors projectes).
- Cada grup consensua, entre ells i amb el professor, quina mena de programa voldran realitzar.
- Concreció del tema en un guió previ en què han de descriure el procés de recerca de la informació i d'enregistrament.

En les 2 següents sessions:

-Posen en pràctica l'expressió verbal a partir de 2 exercicis d'improvisació lingüística oral que el mateix professor enregistra a classe:

- 1) Sessió 1: Per parelles, l'alumne A és un científic que parla en una llengua inventada, amb molta gestualitat per donar significat als sons, i l'alumne B n'és el traductor a

la resta de la classe. L'alumne B realment ha d'interpretar amb la veu què ha entès o què pot haver volgut dir A.

- 2) Sessió 2: Per parelles, han dialogar davant del grup classe utilitzant només la paraula "Sí". Aquí és imprescindible teatralitzar la velocitat, el volum i l'articulació dels sons perquè la resta de la classe haurà d'interpretar el diàleg sense veure els gestos.

-Sessió 3: Audició per part de tot el grup classe dels 2 exercicis enregistrats per tal de constatar quines són les virtuts i els defectes de la seva expressió oral, tot tenint en compte la velocitat, el volum, l'articulació dels sons i la correcció lingüística.

En les 7 següents sessions:

- Aprenen a utilitzar el programa Audacity tutoritzats pel professor.
- Posen en marxa la recerca de notícies, entrevistes, reportatges, etc., que apareixeran al seu programa de ràdio.
- Assagen la locució (enregistrant-la, escoltant-la i valorant-ne els resultats diverses vegades) i finalment l'enregistren per grups en una petita sala contigua a la classe d'informàtica habitual.
- Editen, retoquen i milloren l'àudio tant en les sessions de classe com en hores extres al centre amb el professor i a casa amb els companys.

En les 2 últimes sessions:

- Audició dels programes de ràdio que ha preparat cada grup.
- Coavaluació** dels programes: al final de cada àudio, es consensua una nota a partir d'un diàleg obert entre tots els alumnes del grup-classe i el professor. La coavaluació té en compte la velocitat, el volum, l'articulació i la correcció lingüística.

Exemples de programes realitzats i penjats a Goear¹

Curs 2011/12:

Programa 1: PdGRàdio Notícies: <http://www.goeat.com/listen/5bce75c/pdg-radio-noticies-pdg>

Programa 2: PdGRàdio Reportatge: <http://www.goeat.com/listen/c86552b/pdg-radio-documental-el-senyor-dels-anells-pdg>

Els programes més ben valorats es troben permanentment incrustats en forma de reproductor Goear a la secció PdGRàdio al marge dret de la revista digital del centre Fòrum Digital (<http://revistaforumpdg.blogspot.com.es/>).

¹ No incloc programes de ràdio del curs 2012/13 perquè en la data en què ha estat elaborat aquest document encara es troben en ple procés de gestació (estem enregistrant les locucions de prova i valorant-les).

5. Recursos i equipament necessaris

Pel que fa als recursos, i tenint en compte la complicada situació econòmica que avui dia vivim al nostre centre, val a dir que l'objectiu ha estat d'economitzar-los i aprofitar els que tenim al nostre abast. Així, com a recursos físics només s'ha emprat material que l'Institut ja tenia abans de començar el treball i que és adequat a la fesonomia del projecte: per una banda, una càmera de fotos i vídeo i micros; i per una altra, una sala d'ordinadors. La resta de recursos han estat cercats a Internet, a la xarxa pública i global i les mil i una possibilitats que ofereix. En la tria de recursos on-line la condició ha estat que siguin eines útils, gratuïtes i a l'abast de tothom. Així, les plataformes on-line triades per treballar l'oralitat a través de la imatge i el so han estat **WeVideo** i **YouTube** (experiència 1), **Documenta** (experiència 2) i **Audacity** i **Goear** (experiència 3).

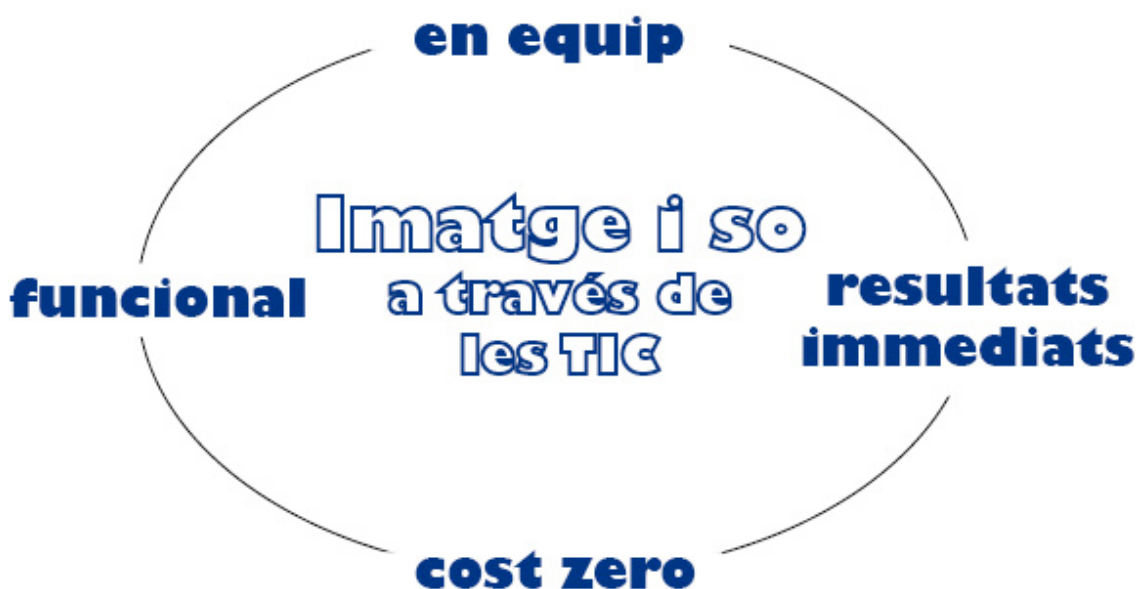
6. Enllaços en línia

Com s'ha comentat en la descripció del projecte, **Pren la paraula! Comunicació Audiovisual** compta amb un espai propi que serveix de presentació i de guia per als alumnes: <http://www.princepdegirona.mydocumenta.com>. A banda d'aquest espai de referència destinat al treball quotidià de l'alumnat, els millors resultats finals dels alumnes són públicament visibles en dos espais diferenciats i propis del centre. D'una banda, la tria de treballs de l'experiència 1 (Vídeo-DOC) i 2 (Expressa't) es va publicant a **PríncepTV** (<http://princeptv.blogspot.com.es/>), espai al qual també es pot arribar a través de dos bànners permanents: un a la pàgina **web del centre** (<http://iespgirona.xtec.cat/>) i un altre al marge dret de la revista del centre **Fòrum Digital** (<http://revistaforumpdg.blogspot.com.es/>). D'una altra banda, la mateixa revista del centre Fòrum Digital recull permanentment al marge dret del seu espai els millors programes de ràdio de l'experiència 3 (PdGRàdio) incrustats en forma de reproductor Goeat (<http://revistaforumpdg.blogspot.com.es/>).

7. Participació de l'alumnat

Convé subratllar que l'experiència didàctica ha mantingut i manté encara una acollida molt positiva entre els alumnes: s'hi han implicat de bon principi i s'han manifestat predisposats a dur a terme els tres projectes malgrat conèixer d'entrada l'esforç i les hores extraordinàries que hi hauran de dedicar. Val a dir que jo mateix els anuncio d'antuvi les dificultats que aniran trobant i la dedicació que requereixen tots tres projectes més enllà de l'única sessió setmanal amb què comptem. Això no obstant, el desafiament més aviat ha estat i és una motivació extra.

En l'avaluació qualitativa duta a terme a finals del curs passat, els mateixos alumnes van subratllar especialment quatre virtuts d'aquesta experiència didàctica: el fet de treballar en equip, de fer-ho de manera pràctica i competencial, de veure'n els resultats gairebé de manera immediata al final de cada trimestre i, per últim, el fet que no suposi cap despesa econòmica extra ni per a ells ni per al centre:

Aquests són els arguments més ben valorats per l'alumnat i, en definitiva, els quatre factors clau. L'aprenentatge de la llengua oral a través de la imatge i el so està essent satisfactori, i la millor prova ha estat la bona premsa que n'han fet entre els companys del centre, la qual cosa s'ha traduït en un augment d'un 25% aproximadament en relació al curs anterior del nombre d'alumnes que en aquest 2012/13 han triat realitzar-la.

Les aplicacions en el sistema educatiu, doncs, prenen dues direccions: la millora de la pròpia expressió oral en llengua catalana i el domini dels recursos audiovisuals. Per una banda, el fet de millorar la seva expressivitat oral en llengua catalana els afavoreix en totes les matèries de manera transversal. Com va dir el filòsof austríac Ludwig Wittgenstein, "Els límits del meu llenguatge són els límits del meu món". Aquesta cita encapçala sovint les nostres classes ja que és vital que els alumnes entenguin que si volen transmetre completament el seu pensament, els seus coneixements, han de conèixer i saber emprar la llengua amb què es comuniquen, en aquest cas la catalana. Eixamplant el domini d'una llengua aconsegueixen entendre i explicar millor el món que els envolta, la manera com cada llengua concep el seu món particular. En aquest sentit, doncs, la transversalitat d'aquest aprenentatge abraça tots els àmbits i totes les matèries, tant en el dia a dia acadèmic com en el seu futur professional.

Per una altra banda, aprenen i entenen que a través de les eines TIC poden millorar els seus treballs, tant orals com escrits, fer-los més atractius i, sobretot, més comunicatius. Els alumnes aprenen també que un bon documental, un bon àudio o una bona exposició poden no només acompanyar sinó fins i tot substituir el clàssic treball escrit de qualsevol matèria.

En aquest sentit, un bon exemple de la transversalitat d'aquest aprenentatge és que a finals del curs 2011/12 els alumnes de 4t d'ESO participants d'aquesta matèria van presentar projectes de recerca que vinculaven imatges i so a la defensa pública del treball amb les eines que havien après: **WeVideo** i **YouTube**, **Documenta**, **Audacity** i **Goear** apareixien emprats de manera didàctica, la qual cosa demostrava que els havia servit per millorar la seva competència comunicativa a llarg plaç i en diferents contextos. Finalment, com a conseqüència de l'efecte que havia produït el projecte en l'alumnat, la coordinació pedagògica del centre va dedir de cara a finals d'aquest curs 2012/13 que tots els alumnes de 4t d'ESO hauran d'exposar oralment el seus projectes de recerca emprant Documenta. Així, és més que probable que tant aquest com la resta de recursos TIC que han anat aprenent vagin apareixent en els seus treballs, no només de manera puntual sinó transversal i, sobretot, al llarg del seu aprenentatge. Aquest és, en definitiva, l'objectiu últim d'aquest projecte.